



Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Luonnonmukainen tuotanto Yhteiset ja kasvintuotannon ehdot Luomuwwebinaari 23.2.2023

22.2.2023

- Luomutuotannon vähimmäisvaatimukset: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/848 (luomuasetus) ja komission täytäntöönpanoasetukset
- Laki luonnonmukaisesta tuotannosta 1330/2021
- MMM asetus luonnonmukaisesta tuotannosta 7/2021
- Tuotanto-ohjeet: <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/luomun-lomakkeet-ja-ohjeet/>

Luomusuunnitelma ja muistiinpanot

- Uusi luomusuunnitelmapohja tulossa Ruokaviraston sivuille lähiaikoina



Muistiinpanot

- Varasto- tai tuotevirtakirjanpito
 - Tilalla tuotetut tuotteet
 - Tilalle hankitut tuotantopanokset
 - Säilytä tosite ja esim. vakuustodistus
 - Muista tehdä vastaanottotarkastus ja merkitä tulos muistiinpanoihin
 - Tilalta myydyt tai luovutetut tuotantopanokset ja maataloustuotteet
 - Kopio myynneistä, myös tavanomaisena myydyistä
 - Varastokirjanpidon tase
 - Lasketaan vähintään kalenterivuositain
 - Tase on oikaistava vuosittain ennen luomutarkastusta, huomioidaan arviointivirheet ja hävikki
- Lohkokohtaiset muistiinpanot

Viljelykierto ja maan viljavuus

Viljelykierron vähimmäisvaatimukset peltokasvien viljelyssä

- Monivuotinen viljelykierto, jossa oltava palkokasveja pääkasveina tai aluskasveina vähintään 30 % kullakin lohkolla
- Viljelykierrossa tulee olla vähintään yksi maan viljavuutta ylläpitävä kasvusto pääkasvina
- Vähintään 50 %:lla viljelylohkolla toteutettavan viljelykierron vuosista tulee olla maan viljavuutta ylläpitäviä kasveja pää-, väli- tai kerääjäkasvina

- Lisäksi:
 - Viljakasveja voi olla enintään kolmena vuotena peräkkäin kullakin lohkolla.
 - Palkoviljoja, öljykasveja, perunaa sekä muita saman kasvisuvun yksivuotisia erikoiskasveja voi olla enintään kahtena vuotena peräkkäin kullakin lohkolla.
- Peräkkäisyyden laskeminen seoskasvustossa:
 - Kasvilaji, joka on pääkomponenttina seoskasvustossa, otetaan huomioon kaskettaessa peräkkäisyyttä
 - Pääkomponentti: kasvilaji, joka kylvösiementen painolla mitaten on puolet tai enemmän seoskasvustoksi kylvetyn siemenen kokonaismäärästä
 - Jos yhdenkään komponentin osuus ei yllä 50 prosenttiin, ei sekakasvustoa huomioida peräkkäisyysslaskennassa lainkaan

- Palkokasveilla tarkoitetaan hernekasvien heimoon kuuluvia kasvilajeja. Palkokasveja voi viljellä kasvattamalla esimerkiksi:
 - palkokasvien puhdaskasvustoja;
 - suurisiemenisten palkokasvilajien ja esimerkiksi korsiviljojen sekakasvustoja, joissa palkokasvien siementen osuus seoksessa on vähintään 50 prosenttia;
 - nurmiseoksia, joissa pienisiemenisten palkokasvilajien siementen osuus on vähintään 15 prosenttia tai 3 kg/ha (tämä saattaa muuttua, tarkista tuotantoehdoista!)



- Maan viljavuutta ylläpitävinä kasvustoina (viljavuuskasvusto) huomioidaan:
 - viljelykiertoon kuuluvat yksi- tai monivuotiset nurmet
 - aluskasvit, jotka voivat ovat nurmipalkokasveja tai muita nurmikasveja tai väli- tai kerääjäkasveja
 - runsaasti satotähteitä tuottavat kasvien (esimerkiksi keräkaali) viljely avomaanvihannesviljelykierroissa.

4 vuoden viljelykierto	Viherlannoitus	Kaura	Kaura	Kaura + apilanurmi
Palkokasvivuodet	1			1
Viljavuuskasvusto pääkasvina	1			
50% viljavuuskasvustot	1			1

Esimerkki 1: Palkokasvit 50%, Viljavuuskasvusto pääkasvina ok, Viljavuuskasvustoina 50% ok

4 vuoden viljelykierto	Viherlannoitus	Kaura	Kaura	Kaura
Palkokasvivuodet	1			
Viljavuuskasvusto pääkasvina	1			
50% viljavuuskasvustot	1			

Esimerkki 2: Palkokasvit 25% ei täyty, Viljavuuskasvusto pääkasvina ok, viljavuuskasvustoina 25 % ei täyty

5 vuoden viljelykierto	Viherlannoitus	Vilja	Vilja	Rypsi	Herne + vilja
Palkokasvivuodet	1				1
Viljavuuskasvusto pääkasvina	1				
50% viljavuuskasvustot	1				1

Esimerkki 3: Palkokasvit 40% ok, Viljavuuskasvusto pääkasvina ok, Viljavuuskasvustoina 40 %, ei täyty. Lisäämällä viljan alle aluskasvin vähintään 1 vuotena, viljelykierto olisi ehtojen mukainen.

Maan viljavuuden ylläpito ja parantaminen nurmien viljelyssä

- Peltokasvien viljelykierron vähimmäisvaatimukset koskevat aloja, joissa nurmikasvustoja uudistetaan maata muokkaamalla tai joissa nurmikasvien lisäksi viljellään yksi- tai kaksivuotisia kasvilajeja
- Viljelykiertovaatimus ei koske sellaisia nurmialoja, joita luomusuunnitelman mukaan pidetään nurmella jatkuvasti (esimerkiksi suojavaöhykkeet, pysyvät laidunnurmet ja muut pitkäaikaiset nurmet)
- Luomusuunnitelmaan on kuvattava ko alojen tuotannon tavoitteet ja niiden mukaiset hoitotoimenpiteet, esim. täydennyskylvöjen siemenmäärä, sadon käyttö, kasvinsuojelutoimenpiteet (esimerkiksi puhdistusniitot) ja toimenpiteiden ajankohdat

Maan viljavuuden ylläpito ja parantaminen monivuotisten kasvien viljelyssä

- Maaperän hedelmällisyyttä ja biologista aktiivisuutta ylläpidettävä ja parannettava viljelemällä viherlannoituskasveja, palkokasveja ja muita monimuotoisuutta edistäviä kasveja esimerkiksi nurmea rivien väleissä
- Monivuotisten kasvustojen hoitotoimenpiteet on kuvattava luomusuunnitelmassa.
- Ei sallittu: Omenatarhan maan pinnan jatkuva pitäminen mulloksella eli ilman kasvipeitettä

Muutoksia lannoitusta ja kasvisuojelua koskeviin ehtoihin

- Jos täydennyslannoituksen sisältämän liukoisen typen määrä ylittää 30 kg / ha, on käyttötarve ja sen perustelut kirjattava luomusuunnitelmaan
- [Luomuun soveltuvat lannoitevalmisteet](#)
- Luomutuotannossa sallittujen lannoitevalmisteiden merkintä:
 - Merkintä voi olla esimerkiksi ”sallittua käyttää luonnonmukaisessa tuotannossa asetuksen (EU) 2018/848 mukaisesti”
 - Ilmaisua ”hyväksytty” ei saa käyttää, koska luomussa sallittujen lannoitteiden valmistaja ei voi saada EU:n luomuasetuksen mukaista sertifikaattia tai käyttää tuotteissa luomulehtimerkkiä

- Luomusuunnitelmassa tulee kuvata tilan ennaltaehkäisevät ja vuosittain tehtävät säännölliset kasvinsuojelutoimenpiteet.
- Tehostetut toimenpiteet, joihin ryhdytään, jos vuosittaiset toimenpiteet eivät ole riittäviä.
 - Tehostettu toimenpide voi olla esimerkiksi toimenpide, johon tilalla ryhdytään, jos kestorikkakasvit valtaavat kasvuston, tai kasvinsuojeluaineiden käyttö
- [Luomutuotantoon soveltuvat kasvinsuojeluaineet](#)
- Tavanomaisten rotanmyrkkyjen ja jyrsijöiden torjunta-aineiden käyttö on sallittua, mutta ainoastaan pyydyksissä ja siten käytettynä, että torjunta-aine ei pääse sekaantumaan luomutuotteiden kanssa.

- Rakennusten, laitteiden sekä käsittely- ja varastointitilojen puhdistus- ja desinfiointiaineiden, jotka voivat olla kontaktissa luomu- tai siirtymävaiheen tuotteiden kanssa, on oltava tähän käyttötarkoitukseen luonnonmukaisessa tuotannossa hyväksyttyjä aineita ja tuotteita.
- Luettelo on valmisteilla EU:n komissiossa ja sen on määrä tulla voimaan 1.1.2024, joten toistaiseksi aineiden käyttöön ei liity rajoituksia luomukasvintuotannon luomutuotantosääntöihin perustuen.
- Sovelletaan 1.1.2024 alkaen: Toimijoiden on pidettävä kirjaa tuotteiden käytöstä, mukaan lukien kunkin tuotteen käyttöpäivä tai -päivät, tuotteen nimi, tehoaineet sekä käyttöpaikka 1.1.2024 alkaen.

Lisäysaineistot

Kansallinen luettelo

- [Ruokaviraston päätös kansallisesta luettelosta 31.1.2023](#)
- **Luettelo on merkityille lajeille, alalajeille tai lajikkeille ei voida myöntää eräkohtaisia tavanomaisen lisäysaineiston käyttö lupia**, pl. Jos käytetään uuden lisäysaineiston tuotantoon (kantasiemen) tai on perusteltua tutkimusta, pienimuotoisia kenttäkokeita, lajikkeiden suojelua tai tuoteinnovointia varten
- Koskee 2023 seuraavia kasvilajeja ja lajikkeiden ryhmiä:

- **Herne (*Pisum sativum*)**

- Lajikkeet, joista on määrä tuottaa satoa tuleentuneena puitavaksi ja rehuna käytettäväksi
- Ei koske ruokahernettä eli elintarvikekäyttöön tarkoitettua hernettä, eikä rehuksi tai viherlannoituskäyttöön tarkoitettuja tuleentumattomia kasvustoja (esimerkiksi ns. vihermassaherne)
- Ei koske siementä, jota käytetään uuden lisäysaineiston tuotantoon (esimerkiksi kantasiemeneksi tai tilan oman siemenen tuotantoon)

- **Timotei (*Phleum pratense*)**

- Ei koske siementä, jota käytetään uuden lisäysaineiston tuotantoon (esimerkiksi kantasiemeneksi)

- **Puna-apila (*Trifolium pratense*)**

- Ei koske siementä, jota käytetään uuden lisäysaineiston tuotantoon (esimerkiksi kantasiemeneksi).

- [Lisäysaineistorekisteri ja yleinen lupa](#)
- Yleinen lupa voimassa 1.2.2023-31.1.2024
 - Yleisen luvan perusteella käytetystä lisäysaineistosta on pidettävä kirjaa
 - Kalenterivuoden aikana käytetystä tavanomaisesta lisäysaineistoista (laji, lajike ja käyttömäärä) on ilmoitettava ELY-keskukselle kirjallisesti vuoden loppuun mennessä
 - Yleisen luvan tulee olla voimassa joko lisäysaineiston hankintahetkellä tai kylvön aikaan.
 - Varastossa 1.10.2022 olevaa tavanomaista siementä voi vuoden 2023 kasvukaudella käyttää yleisen luvan perusteella lajista, joka oli vähintään kerran Ruokaviraston yleisen luvan piirissä ajalla 1.10.2022 - 31.1.2023.

- Eräkohtainen lupa tavanomaisen lisäysaineiston käyttöön
 - Haettava 1.5.2023 mennessä; lomake 9c tai touko.ruokavirasto.fi
 - Koskee yhtä kasvukautta, jos luvan saanutta erää jää ylivuotiseksi, on erän käyttöön oltava uusi lupa
 - Laji, lajike, käyttömäärä (kg), perustelut hakemukselle
- Huom! Lupa voidaan myöntää vain sertifioidulle lisäysaineistolle



Tavanomaisia ainesosia sisältävien siemenseosten merkintä ja käyttö

- Nurmi-, rehu- ja viherlannoituskäyttöön tarkoitettut sertifioidut siemenseokset
- Vähintään 70 prosenttia luonnonmukaisten tai siirtymävaiheen siemeniä.
- Tiedot luonnonmukaisten tai siirtymävaiheen siementen täsmällisistä osuuksista pakkausmerkinnöissä on ilmoitettava kunkin lajin ja tarvittaessa lajikkeiden painoprosentteina.

Kasvipassi - Plant Passport		
TOIMITTAJAN VAKUUSTODISTUS		
Palkoviljavoima -seos L		
LUONNONMUKAISESTI TUOTETTU		
VALVONTAVIRANOMAINEN FI-EKO-201		
KAUPPAERÄ	FI1361-21599	
	Sekoitus- suhte %	Itävyys %
VILLANA-RUISVIRNA*	5	99
AISIAI-REHUVIRNA*	10	89
INGRID-HERNE*	10	87
ASTRONAUTE-HERNE*	10	88
ARVIKA-HERNE*	10	93
LACROSS-HERNE*	10	97
DUBLET-KEVÄTRUISVEHNÄ	10	91
HELMI-VEHNÄ*	10	86
ANNASTINA-OHRA*	10	79
PERTTU-KAURA*	10	97
ELVI-RUIS*	5	88
*luomu- ja siirtymävaiheen tuotteita		
PAKKAUS SULJETTU (kk/vuosi)		05/2022
PAKKAUKSEN NETTOPAINO		25kg
NATURCOM OY		
RUUKKI		360472
PUH: (08) 270 7200		
Seosta saa käyttää ainoastaan luvan soveltamisalalla ja sen jäsenvaltion alueella, jonka toimivaltaisen viranomaisen on sallinut seoksen käyttö luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä annetun		

- Seoksen käyttö edellyttää, että seoksen sisältämille tavanomaisille siemenille on käyttö lupa, Ruokaviraston yleinen lupa tai ELY-keskuksen eräkohtainen lupa
- Lisäksi, jos seos sisältää tavanomaisia siemeniä, vakuustodistuksessa tulee olla teksti: Seosta saa käyttää ainoastaan luvansoveltamisalalla ja sen jäsenvaltion alueella, jonka toimivaltainen viranomainen on sallinut seoksen käytön luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä annetun asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä II olevan 1.8.5 kohdan mukaisesti.

Siirtymävaihe

Uusien lohkojen ilmoittaminen luomuvälvontaan

- Uusista viljelyyn tulevista lohkoista tulee ilmoittaa ELY-keskukselle samat tiedot kuin lomakkeella 1a.
- Lohkon siirtymävaihe voi alkaa sen jälkeen, kun luomussa kiellettyjen tuotantopanosten (peitattu siemen, keinolannoitteet ja kasvinsuojeluaineet jne.) käyttö kasvukaudella on päättynyt. Ilmoita lohkon siirtymisen alkamispäivä ELY-keskukselle ennen siirtymisen alkamista
- Muistiinpanoihin on kirjattava lohkon siirtymisen alkamispäivä ja päättymisen



Siirtymävaiheen pituus

- Siirtymäajan vähimmäispituus ennen kuin kasvinviljelytuotteita voidaan käyttää tai markkinoida **luonnonmukaisesti tuotettuina**:
 - Yksi- ja kaksivuotisilla kasveilla tuotantosääntöjä on pitänyt soveltaa viljelylohkolla vähintään kahden vuoden (24 kuukauden) ajan ennen kylvöä;
 - Monivuotisilla nurmi- ja rehukasveilla tuotantosääntöjä on pitänyt soveltaa viljelylohkolla vähintään kahden vuoden (24 kuukauden) ajan ennen luonnonmukaisten tuotteiden ensimmäistä satoa;
 - Monivuotisilla kasveilla, eli muilla kuin monivuosisilla nurmi- ja rehukasveilla, tuotantosääntöjä on pitänyt soveltaa viljelylohkolla vähintään kolmen vuoden (36 kuukauden) ajan ennen luonnonmukaisten tuotteiden ensimmäistä satoa.

- Siirtymävaiheen pituus siirtymävaiheen tuotteilla
 - Lohkon tuotannossa on noudatettu vähintään 12 kuukauden siirtymävaihetta ennen sadonkorjuuta. 12 kuukauden siirtymäaika sovelletaan kaikkiin kasvilajeihin (yksi-, kaksi- ja monivuotiset kasvit)
 - Kasvien lisäysaineistoa saa merkitä, käyttää ja pitää kaupan siirtymävaiheen tuotteina edellyttäen, että viljelylohkolla on noudatettu vähintään 12 kuukauden siirtymävaihetta. Monivuotisten kasvien osalta kasvustoa on lisäksi kasvatettava viljelylohkolla luonnonmukaisen tuotannon sääntöjä noudattaen vähintään 12 kuukauden ajan ennen lisäysaineiston korjuuta.

Kasviryhmä	Tuote on siirtymävaiheen tuote, kun	Tuote on luonnonmukainen tuote, kun
Yksivuotiset ja kaksivuotiset kasvit, mukaan lukien yksivuotisten kasvien syysmuodot (esim. kaura, herne, syysruis, kumina, jne.)	siirtymävaihe on kestänyt vähintään 12 kuukautta ennen kasvin sadonkorjuuta	siirtymävaihe on kestänyt vähintään 24 kuukautta ennen kasvin kylvöä
Monivuotiset nurmikasvit (esim. timotei, apila, vuohenherne)	siirtymävaihe on kestänyt vähintään 12 kuukautta ennen kasvin sadonkorjuuta	siirtymävaihe on kestänyt vähintään 24 kuukautta ennen kasvin sadonkorjuuta
Muut monivuotiset kasvit (esim. mansikka, raparperi, omena)	siirtymävaihe on kestänyt vähintään 12 kuukautta ennen kasvin sadonkorjuuta	siirtymävaihe on kestänyt vähintään 36 kuukautta ennen kasvin sadonkorjuuta

Siirtymäaikavaatimusten soveltaminen lisäysaineiston tuotantoon



- Kun käytetään tavanomaista emoaineistoa, esimerkiksi kantasiementä, on vaatimuksena, että kantasiementä on viljelty luonnonmukaisen viljelyn vaatimuksia noudattaen vähintään yhden sukupolven ajan tai, jos kyseessä ovat monivuotiset kasvit, vähintään yhden sukupolven ajan kahden kasvukauden ajan.

Lisäysaineiston tuotanto tavanomaisesta emoaineistosta siirtymävaiheen tuotteena

Kasviryhmä	Tuote on siirtymävaiheen lisäysaineistoa, kun
Yksivuotiset ja kaksivuotiset kasvit, mukaan lukien yksivuotisten kasvien syysmuodot (esimerkkejä kaura, ruis, herne, kumina)	peltolohko, jolle kasvusto perustetaan, on ollut siirtymävaiheessa vähintään 12 kuukautta ennen sadonkorjuuta.
Monivuotiset nurmi- ja rehukasvit (esimerkkejä timotei, apila, vuohenherne)	peltolohkolla on noudatettu vähintään 12 kuukauden siirtymävaihetta ja että monivuotisen kasvin kasvustoa on kasvatettu luomuvaatimuksia noudattaen vähintään 12 kuukauden ajan ennen sadonkorjuuta.
Monivuotiset, kasvullisesti lisät-tävät kasvit (kuten mansikka, raparperi, omena)	lohkolla on noudatettu vähintään 12 kuukauden siirtymävaihetta ja että monivuotisen kasvin kasvustoa on kasvatettu luomuvaatimuksia noudattaen vähintään 12 kuukauden ajan ennen lisäysaineiston korjuuta.

Luonnonmukaisen lisäysaineisto tuotanto tavanomaisesta emoaineistosta

Kasviryhmä	Tuote on luonnonmukaista lisäysaineistoa kun,
Yksivuotiset ja kaksivuotiset kasvit, mukaan lukien yksivuotisten kasvien syysmuodot	emoaineistoa on kasvatettu luonnonmukaisesti yksi sukupolvi eli vähintään yksi kokonainen tuotantosykli kylvöstä sadonkorjuuseen. Peltolohko, jolle kasvusto perustetaan, on ollut siirtymävaiheessa vähintään 24 kuukautta ennen kylvöä.
Monivuotiset nurmi- ja rehukasvit (esimerkkejä timotei, apila, vuohenherne)	peltolohko on ollut siirtymävaiheessa vähintään 24 kuukautta ennen sadonkorjuuta. Emoaineistoa on kasvatettu luomuehtojen mukaisesti vähintään yhden sukupolven ajan kahden kasvukauden ajan.
Monivuotiset, kasvullisesti lisättävät kasvit (kuten mansikka, raparperi, omena)	viljelylohko on ollut siirtymävaiheessa vähintään 36 kuukautta ennen sadonkorjuuta. Emoaineistoa on kasvatettu luomuehtojen mukaisesti vähintään yhden sukupolven ajan kahden kasvukauden ajan.

Siirtymävaiheen lyhentäminen

- Hakemus siirtymävaiheen lyhentämiseksi
 - Luomuvalvontalomake 9d
 - Hae hyvissä ajoin ennen kasvukauden alkua
 - Hakemuksen käsittelystä peritään maksu Ruokaviraston hinnaston mukaisesti.
 - Aika, jolle lyhennystä haetaan, voi olla myös lyhyempi kuin lohkon täysi (eli normaalisti kahden vuoden) siirtymäaika.

- 'Tukivalvottu' ala:
 - Korvauskelpoinen ympäristökorvauksessa ja luonnonhaittakorvauksessa, eikä ole käytetty luomussa kiellettyjä tuotantopanoksia
 - Hakemuksen liitteeksi lohkokortit tai muita tuen ehtona oleva tietoja, jotka osoittavat, että lohkoilla ei ole käytetty luonnonmukaisessa viljelyssä kiellettyjä aineita
- Muu luomukelpoinen ala
 - Luonnonalue (esimerkiksi raivio tai metsämaa) tai maatalousmaata, joka ei ole ympäristö- tai luonnonhaittakorvausten piirissä
 - Hakemuksen liitteeksi asiakirjat, jotka osoittavat, että alueita ei ole käsitelty luomuviljelyssä kielletyillä aineilla vähintään kolmeen vuoteen
 - Edellyttää aina tarkastusta paikan päällä toimija luona sekä näytteenoton tarpeellisuuden arviointia

Valvonta

- Muista ilmoittaa ELY-keskukseen toiminnassa tapahtuvista muutoksista
 - Valvonnasta eroaminen kokonaan / jonkin tuotantosuunnan osalta
 - Toimijan vaihtuminen (spv, yhtiöittäminen)
 - Uuden tuotantosuunnan lisääminen valvontaan

Massataseen tarkastus ja jäljitettävyys

- Tuotevirtakirjanpidosta (tilalle hankitut tuotantopanokset ja tilalta luovutetut maataloustuotteet) on laadittava taselaskelma vähintään kalenterivuositain
- Vuosittaisessa tuotantotarkastuksessa yhden tuotteen jäljitettävyys ja massataseen tarkastus
- Massataseen tarkastus:
 - Onko esim. ostorehujen tositteista/dokumentoinneista näyttöä
 - Onko varastokirjanpito
 - Onko myynneistä näyttöä
 - Onko edellisvuonna/kuluvana vuonna saaduista sadoista näyttöä (tosite, kirjanpito)
 - Onko hävikistä näyttöä

- Jäljitettävyyden tarkastus:
 - Jonkin tuotteen (esim. ostettu viljaerä) jäljitettävyys
 - Mikä on tuotteen varastomäärä
 - Onko ko. tuotteesta saateasiakirjat ja vastaanottotarkastukset (vaatimuksenmukaisuusvakuutus, sertifikaatti)

Harvennettujen tarkastusten pilotointi 2023

- Normaalisti kaikilla tiloilla on tehtävä paikan päällä tarkastus kalenterivuoden aikana
- Vähäriskisillä tiloilla tarkastus on tehtävä viimeistään 24 kk edellisestä tarkastuksesta
- Pilottiin valittavilla tiloilla ei tehdä paikan päällä tarkastusta v.23
- Pohjois-Pohjanmaalla pilottiin valittiin 111 tilaa, joista 72 on ilmoittanut osallistuvansa kokeiluun

